

FAMÍLIES AMB ARRELS

ROMANÍ, Daniel

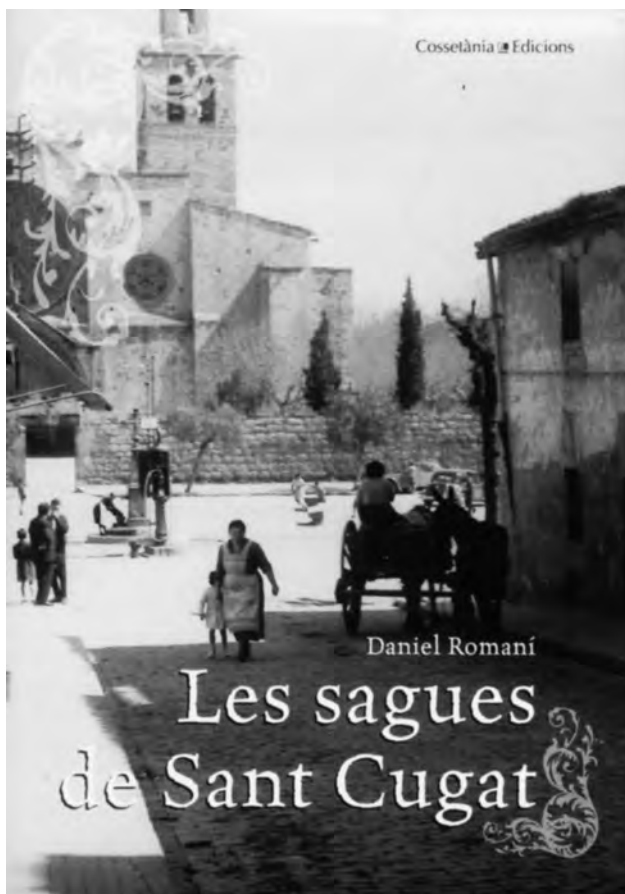
Les sagues de Sant Cugat

Editorial Cossetània amb la col·laboració del

Museu de Sant Cugat

Valls, juny de 2007

Mides: 24 x 17 cm. 182 pàg.

Durant diversos números, la revista *On?* de Sant Cugat va publicar, a doble pàgina, un relat al voltant d'algunes famílies arrelades a Sant Cugat del Vallès. Aprofitant l'any de la vila, promogut per la regidoria de Cultura, el periodista i escriptor Daniel Romani ha aplegat aquests petits relats en un sol volum on recull les vicissituds històriques d'aquestes 24 famílies, comptant amb patrocini del Museu.

Les famílies, o sagues, que apareixen en aquest volum van arribar en diferents moments a la llavors

vila de Sant Cugat. D'algunes se'n coneix la data, d'altres només se sap que fa molts anys que hi estan instal·lades. Hi ha famílies vinculades a Sant Cugat des de l'època medieval, com els Canyameres o els Miquel; d'altres del segle XVI, com els Bell, els Farrés, els Feliu o els Ursul; mentre que els Buscallà, Castanyer o els Fàbregues apareixen en la documentació del s. XVII. Evidentment no hi són totes les sagues antigues i manquen alguns cognoms dels més reculats com els Casanoves, els Serra, els Cussó, per citar-ne alguns entre els que han sobreviscut fins avui. D'altres, com els Farreres, s'han extingit per manca de descendència masculina.

Hi trobem famílies vinculades a la terra, provinents des de sempre a masies a les quals donaren llur nom: els Bell del mas Sanctus, els Canyameres, els Castanyer, els edificis de les quals encara resten dempeus. D'altres hi han arribat per enllaços familiars, com els Miquel de can Xandri. Però també cal tenir present que el sistema d'hereu vinculat a la masia expulsava els germans menors que havien de guanyar-se la vida com a bracers o aprenent un ofici —sastre, sabater, fuster, teixidor, mestre d'obres. En general, fins al segle XIX tots els petits professionals també tenien un tros de terra, subestablerta o arrendada, amb el qual complementaven el seu ingrés. L'especialització de la vinya del segle XIX va permetre el desenvolupament d'altres sectors econòmics i sobretot el petit comerç. Els Campmany es dedicaran a les bòbiles; els Pros, els Buscallà, alguns Castanyer posaran les primeres botigues.

En el llibre, juntament amb aquestes famílies establertes des de fa segles a la població, n'apareixen d'altres, arribades a la segona meitat del segle XIX, com els Vilarasau, serrallers i mecànics, els Barnils, els Garrell, els Canas, els Pros. Altres ho faran el ple segle XX cridats per una industrialització incipient, com els Cabanes. Uns darrers s'acaben incorporant a la ciutat després d'uns anys d'estiueig: els Priante. Aquestes famílies, com les citades anteriorment, han donat personatges que han tingut un renom, dins i fora de la vila: el periodista Ramon Barnils, els pintors Sergi Barnils, Francesc i Miquel Cabanas Alibau o el folklorista Eugeni Canas. No hi ha cap pretensió d'exhaustivitat i hi manquen famílies seculares que han proporcionat músics, com Domènec Oristrell o Francesc Vila Trabal. Possiblement per una qüestió de rivalitat empresarial tampoc hi ha els Grau, ni es menciona

l'artista més internacional de la ciutat, en Josep Grau Garriga.

Aquest és un llibre que vol ser divulgatiu i amè i és per això que l'autor l'il·lustra amb un nombre important d'imatges, antigues i modernes, moltes de les quals es dedueix que les han facilitades les mateixes famílies ressenyades, ja que no se cita cap font de procedència. Els comentaris se centren en dues o tres generacions, reculant com a màxim a anècdotes del segle XIX i presentant les generacions més joves.

A través de la història d'aquestes 24 famílies van apareixent, de manera paral·lela, aspectes i fets importants de la història d'aquest poble, que ha deixat de ser poble per esdevenir ciutat. L'autor tracta, de manera molt resumida, el món dels diferents oficis existents a finals del segle XIX i inicis del XX, on predominava el pagès, algun pastor; el món de la construcció en un moment on començaven a edificar-se les torres dels primers estiuejants barcelonins, el paper del petit comerç local que neix aquests anys. Ressenya algunes activitats d'oci en una època on no hi havia gaires alternatives, el teatre, els bastoners, el Casino de la Rabassada i el sorgiment d'entitats que encara avui es mantenen actives, com la Coral la Lira, el Club Muntanyenc o l'Esbart. Per altra banda, algunes de les famílies citades serveixen de pretext per fer una petita explicació de masies i cases pairals, tot i que n'hi hagi que han desaparegut sota l'expansió urbana, com can Perbell o can Villar. En definitiva, l'autor narra la vida d'un poble ple de vinyes i pagesos que vivia al voltant dels recursos extrets de la terra, una vila que tenia un Cellar Cooperatiu en ple funcionament, una petita indústria naixent amb les bòbiles i quatre telers, que ha passat a ser una ciutat que viu essencialment dels serveis.

De llibres que fan referència a la història de Sant Cugat n'han anat apareixent diversos en els darrers anys. Deixant de banda *Orígens i història d'un poble i d'una família*, escrit per en Frederic Cabanes i ressenyat a GAUSAC núm. 18, aquest és el primer que no tracta fets històrics, sinó que parla de famílies, de persones, homes i dones que segurament mai no haurien aparegut en un llibre divulgatiu. Aquesta és una novetat dins el ventall d'estudis sobre la població de Sant Cugat. Però també cal apuntar que partint d'aquesta estructura novedosa, pròxima a textos antropològics, etnològics o d'història oral, l'autor limita el seu relat a petites anècdotes explicades per les mateixes famílies, sense arribar a donar una visió completa i encara menys de les diferents branques. Les fonts documentals de l'autor, periodista al cap i a la fi, es basen únicament en els relats obtinguts en les entre-

vistes amb un o diferents membres de les diferents famílies protagonistes, però en cap cas ha consultat cap arxiu per ampliar o verificar les dades. Per altra banda, s'ha de tenir en compte que l'obra va ser concebuda com a capítols independents que havien d'omplir un determinat espai dins una revista i si el text era curt, es compensava amb fotografies més grans. Per això, malgrat la quantitat de famílies que tracta, i de persones, a voltes la història és tan breu que fins i tot és superficial.

Hauria estat interessant especificar els criteris que han dut l'autor a escollir aquestes 24 famílies. Sant Cugat compta amb altres famílies, potser sense tan renom o implicació en la vida social com les que apareixen al llibre, que tenen una història tant o molt més llarga i igualment interessant, per què no s'hi han inclòs? I si es compta amb la presència d'una família, adinerada, arribada a Valldoreix als anys quaranta com a estiuejants, per què no s'hi inclouen altres famílies, menys afortunades econòmicament, arribades amb el que s'ha anomenat la immigració dels anys 1940 i 1950?

ALBA ALAYO I GIL

125 ANYS DE CANT CORAL

Diversos autors

Societat Coral La Lira. Sant Cugat del Vallès.

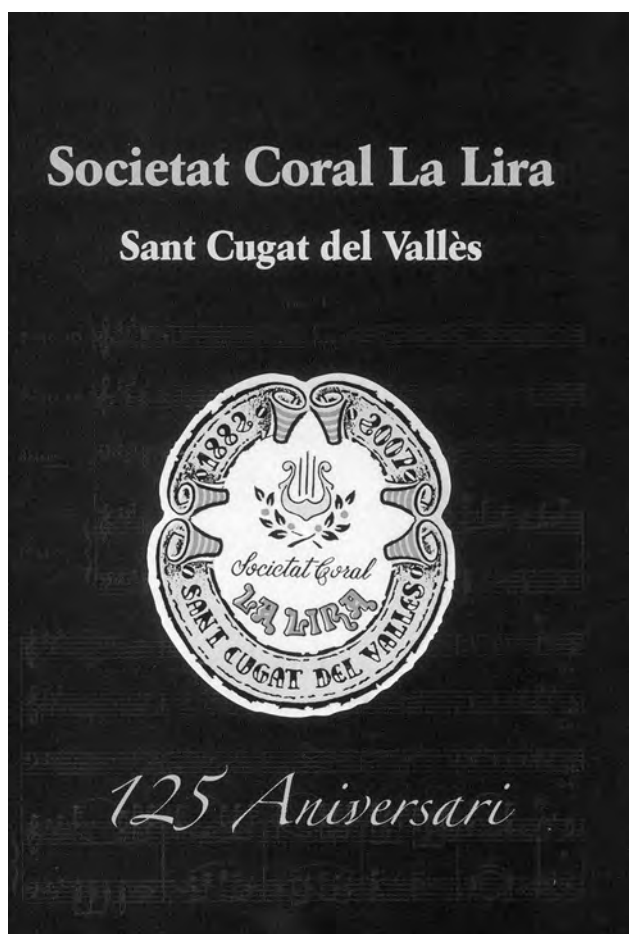
125 aniversari

Sant Cugat, 2007

Mides: 24,6 x 17,5 cm, 255 pàg.

Sant Cugat va iniciar el segle XX amb tres corals: El Progrés, La Lira i la Unió Santcugatena. Cent anys després en tenia una desena, entre elles La Lira i La Unió. El Progrés havia mort pocs anys després de la seva creació. D'aquestes dades se'n pot extreure la idea que el cant ha estat sempre present a la ciutat i, a més, de manera important, però les coses no han anat ben bé així. Només dues entitats corals han aguantat el pas del temps, les dues ja indicades; les altres que avui coneixem van sorgir a partir de mitjan anys setanta del segle passat.

Les dues entitats corals esmentades han tingut unes característiques i una evolució ben diferents. La Lira només ha tingut com a patrimoni els seus membres i les seves veus, per la qual cosa no ens ha d'estranyar que el 1968, quan la nova llei d'associa-

cions obligui a actualitzar els estatuts, l'apartat referent al patrimoni fundacional inclogui un lacònic "carece". Això explica que hagi hagut d'anar canviant de local força sovint, repartint-se entre locals privats i seus d'altres entitats, fins aconseguir el 1971 l'actual seu: el Club Muntanyenc Santcugatenc. Ben segur que aquesta vida nòmada és la responsable que els arxius de l'entitat no siguin més complets; si ho fossin, el llibre que cometem sens dubte ens hauria permès una millor aproximació a la vida de l'entitat degana de Sant Cugat. L'altra entitat coral, en canvi, de bell antuvi va construir un patrimoni que encara dura i és un dels aspectes que millor la caracteritzen. A La Unió, malgrat donar-li el nom i ser el motiu de la seva creació, el cor és una secció més de l'entitat. A La Lira el cor és l'entitat en si. I podríem continuar fent paral·lelismes, però aquest no és el tema que ens ocupa. Només ens queda indicar que La Unió sorgí d'una escissió de La Lira, el 1899, i que, com comenten els autors, en alguns períodes han tingut unes relacions tenses, per no dir obertament enfrontades. Ells mateixos han caracteritzat les diferències entre les dues entitats: "el projecte republicà federal de La Unió versus el projecte més populista i conservador de La Lira" (pàg. 55). No serem pas nosaltres qui ho esmenem.

El llibre motiu d'aquesta ressenya ha estat escrit per celebrar el 125è aniversari de l'entitat. Realment és una xifra una mica sorprenent, ja que habitualment no se sol agafar com a efemèride i, si no hi anem errats, fins ara l'entitat només havia celebrat el 50è (1932) i 100 aniversari (1982). Sens cap dubte el motiu cal cercar-lo en el fet que l'entitat se sentia amb forces i amb ganes de fer-ho; la prova està en el fet que la celebració ha durat tot l'any 2007 i ha comptat amb un seguit d'esdeveniments que han deixat petites les dues celebracions anteriors. El lector que s'acosti al llibre en trobarà una àmplia referència a la seva part final (pàg. 211-243).

Arribats aquí potser que expliquem de què estem parlant. Estem parlant, com ja s'ha indicat, d'una entitat que es va crear el 1882 i que, com és d'imaginar, és la més antiga de la ciutat. Però no sempre ha estat en actiu, hi ha hagut períodes durant els quals les veus dels cantaires han callat i algun d'ells força llarg: 1888-1898, 1908-1928 (amb algunes excepcions, com la que es va produir el 1911) i 1937-1943 (però no fou legalitzada fins al 1950). Els motius dels dos primers lapsus no queden gaire explicats i pel que fa al tercer, considerem que és massa evident com per insistir-hi. Sigui com sigui, La Lira ha estat en actiu durant noranta anys, una xifra realment molt meritòria. Aquests anys no només han estat marcats pels esdeveniments generals del país, sinó també i no en menor mesura, per algunes qüestions d'ordre intern. En primer lloc i de manera destacada, pels directors que s'han fet càrrec del projecte: deu en total. Dos noms destaquen per la seva significació: Lluís Millet (1883-1884) i Xavier Azqueta i Magrans (1944-1985). El primer, futur director de l'Orfeó Català i music eminent, participarà en l'arrencada de l'entitat i sempre, d'alguna manera o altra, s'hi sentirà vinculat. La Lira i la ciutat, encara poble, li ho van agrair amb un monument i el nom d'una plaça. Pel que fa a en Xavier Azqueta, mestre de professió, les dades ho diuen tot: va dedicar 41 dels seus 64 anys a l'entitat. La seva mort prematura va impedir que visqués aquest 125è aniversari, i qui sap si encara com a director, però el seu record es fon avui amb el de La Lira; no seria comprensible la seva història sense el mestre, en el sentit musical i pedagògic de la paraula. En aquest aspecte només ens queda afegir que les corals santcugatencques sovint han compartit directors, n'Azqueta mateix va compaginar durant anys la direcció de dues d'elles. L'altre referent indeludible són els presidents de l'entitat, n'ha tingut setze. Tots han estat importants, però sobretot aquells que en moments difícils van saber impulsar el renaixement del cor, com per exemple, i per posar-

ne dos noms, en Manel Farrés (1928-1932) i Francesc Alemany (194?-1950), els quals van protagonitzar dues repeses importants.

Hem parlat de l'entitat i les seves vicissituds i dels seus directors i presidents, potser que parlem una mica dels qui han posat la veu i del que han fet durant tots aquests anys. Sempre ha estat una coral d'homes. Segons ens indica el propi llibre, el 2005 era una de les dinou corals exclusivament d'homes existents a Catalunya. En qüestió de noms tampoc no és una excepció, n'hi ha sis més que el comparteixen, almenys aquestes són les que van coprotagonitzar un dels actes del 125è aniversari. Potser n'hi ha alguna altra, però el llibre no ho indica. Dos esdeveniments han marcat la vida de l'entitat: les caramelles de Pasqua Florida (diumenge i dilluns) i les excursions de Pasqua Granada. Només pel sol fet que La Lira, mentre ha estat activa, no ha deixat mai de cantar caramelles, un any sense director i tot, mereix un lloc d'honor entre les entitats de la ciutat. Ha sabut mantenir la tradició i, si hom ho ha de jutjar pel planter de cantaires en nòmica, cal esperar que ho continuïn fent durant anys. Potser és el moment d'esmentar que va ser als anys cinquanta que es va produir un canvi important en el seu repertori, el que no sabríem dir és com ha evolucionat des d'aleshores fins ara. Pel que fa a l'activitat d'ordre més intern, les excursions, no hi insistim, les pàgines del llibre en fan una extensa descripció, al nostre parer un xic excessiva, i ho diem pels que ens mirem la vida de l'entitat des de fora estant.

Algunes reflexions finals. És una llàstima que la manca d'arxius no hagi permès fer un estudi de l'evolució de la coral, ens referim a la seva composició social: professions, procedències... Dos aspectes semblen interessants: saber de la persistència de determinades nissagues locals i del nivell d'incorporació dels nous santcugatencs, dels que arribaren amb l'allau immigratori dels anys 1960-1975 i dels que han arribat durant els darrers vint anys, aquests de procedència bàsicament barcelonina. Una darrera qüestió: els que s'acostin al llibre que no hi cerquin rigor històric, no és un llibre d'història local. La història local, i la més general, hi és present, però com una lleu música que acompanya el conjunt de veus corals que han confeccionat el llibre. Perquè aquest és un llibre confeccionat, i amb tota la bona intenció del món, pels seus protagonistes actuals. I no ho diem com una justificació, que no cal, sinó com un valor afegit d'un llibre que ens ajuda a entendre què ha estat això de l'associacionisme al llarg de la història.

JORDI CASAS I ROCA

UNA VISIÓ D'“ANCIEN RÉGIME”

VIVÓ I GILI, Pere

El Monestir de Sant Cugat a partir dels monjos i enllà... Dades per a la història

Editorial Mediterrània

2006. Barcelona

24 x 15,7 cm. 318 pàg.

Pere Vivó és un vell conegut d'aquestes pàgines. La seva etapa com a rector de la parròquia de Sant Pere d'Octavià el va portar a descobrir el monestir de Sant Cugat del Vallès i a interessar-se tant pel monument i la seva evolució, com pels personatges que el feren possible, els monjos. Així, poc a poc, esdevingué historiador diletant, ben sovint divulgador en una sèrie de fascicles a bastament ressenyats, la col·lecció dels quals portava per títol *Trossos de la nostra història*. La seva jubilació li va donar el temps necessari per accedir a fons documentals que habitualment només consulten els professionals i es dedicà a la lectura dels Llibres de Deliberacions Capitulars, on els monjos anotaven les versions oficials dels fets diaris. D'aquí va néixer la sèrie *El monestir i la vila vistos des de la Sala Capitular*, recull subjectiu de notícies, però interes-

sant i que ben sovint ha facilitat pistes de recerca a altres historiadors.

L'autor inicia la introducció amb l'advertiment que no es tracta d'una història completa, ni sistemàtica, sinó molt més d'un aplec de dades, ben sovint anecdòtiques, ja que al llarg de l'obra a voltes s'interessa més per precisar detalls secundaris que per entrar en les grans qüestions de fons. També explica la raó del títol: *a partir dels monjos*, perquè la principal font utilitzada és l'anomenat *Manuscrit Anònim*, una història del monestir d'autor desconegut, sens dubte un monjo, que l'escriu durant el segle XVIII, dins un context polític d'*ancien régime*. Això vol dir que pertany a una època en què la història dels països es confon amb la dels seus reis, i, naturalment, la d'un monestir amb la dels seus abats, una forma d'estudi fa molts anys superada. Quant a l'afegitó i *enllà...*, fa referència a la incorporació d'altra documentació consultada que complementa aquella, essencialment les actes de Corts, actes capitulars, els costumaris, les notícies indirectes que poua del Dietari de la Generalitat i altra diversa.

Seguir l'esquema metodològic del citat *Manuscrit* podria tenir sentit si s'aprofités per fer-ne una revisió crítica, denunciant fantasies, corregint errors, sumant coneixements, establint un abaciologi ben documentat i justificat que expurgués els personatges fantasiosos. I sobta, perquè no és així. Tot el contrari. Ben sovint l'autor copia de la seva font sense cap comentari, com en el cas dels suposats abats Donadeu I i II, s'aferra a teories periclitades o s'entreté en la curiositat d'un insecte sobre l'escorça d'un arbre, en la flor d'un petit arbust, sense fer cap esment del bosc que l'envolta. Des de la moderna historiografia eclesiàstica s'ha insistit en el valor pastoral, didàctic, simbòlic, fins i tot poètic, de les llegendes i les tradicions que s'hi fonamenten, les quals, per ser creacions literàries, no tenen l'obligació d'ajustar-se fil per randa a la realitat històrica. Ni sant Cugat serà menys màrtir per haver mort a Barcelona, com volen altres llegendes igualment respectables i la lògica política d'aquell moment, ni el monestir serà menys important, encara que els monjos, segles després, s'haguessin inventat les seves relíquies. Tampoc l'aparent neutralitat de no prendre partit entre teories contraposades ajuda a avançar en el coneixement. És clar que la formulació d'una hipòtesi suposa el risc evident d'equivocar-se, però en definitiva acabem aprenent dels nostres errors, encara que hagi de ser un altre qui ens els faci evidents i això ens pugui molestar.

El protagonisme concedit als abats està usualment acompanyat d'una petita ressenya, simple

transcripció del que ja deia el *Manuscrit*, sense l'aportació de nous estudis biogràfics, sinó tan sols d'algunes anècdotes inconnexes, des de reunions de la Generalitat, fins al perill turc, la sequera o l'esglai de la pesta, extretes de les citades fonts complementàries, en especial pel que fa a l'edat moderna. Per contrast i coherentment amb una visió d'*ancien régime*, hi manquen els aspectes econòmics i senyoriais, de llarga continuïtat en el temps, si bé amb diversa problemàtica. També els culturals, en especial els referits a l'escriptori, la biblioteca, l'escola, els monjos que sortiren de Sant Cugat per esdevenir abats d'altres monestirs catalans, l'evolució de la pròpia vida religiosa. Va existir, per exemple, algun teòleg, algun músic que influís en l'orde, en el país? Quan es parla de decadència, caldria concretar si es tracta de disciplina, espiritualitat, economia, autoritat feudal; també dels paràmetres amb què es mesura, on se situa el nivell de referència i el context en què es dóna. Segueix la mateixa tendència general de l'església? O, al contrari, és un fet local lligat al país mateix, a unes determinades persones? Van existir intents de redreçament?

El llibre està escrit en un to desenfadat i planer, a voltes amb un toc d'ironia sorneguera, amb voluntat d'arribar a un públic general i no especialista. Les negretes amb què s'inicia cada paràgraf són molt didàctiques i útils per a la consulta. El dilettantisme de l'autor, que no amaga d'autotitllar-se de *tocat de l'ala de la història*, es fa evident en moltes de les interrogacions que introdueix enmig de la seva narració, en els signes d'admiració per subratllar anècdotes que li resulten sorprenents, en els punts suspensius al final dels paràgrafs, insinuant més que afirmant, suggerint que el tema dóna per més, però que no s'hi pot estendre o deixant que el lector arribi a la conclusió implícita com si fos pròpia. Té raó l'advertència prèvia que més que una història ben travada es tracta d'un aplec de dades, sobretot pel que ateny a l'edat moderna, on de vegades el discurs se substitueix per un enfilall diacrònic d'anècdotes sense relació entre elles. Ben sovint vol mostrar no sols l'esperit, sinó les formes de l'època, i ho fa copiant fragments de textos, adaptats a la grafia actual per facilitar-ne la lectura, un recurs reiteratiu que en ocasions té sentit per acabar de precisar una situació determinada, però que en moltes altres es redueix a un exercici d'erudició intranscendent. Quan arriba al final de l'obra es pregunta si ha estat objectiu. Influït pel mestratge de Joan Auladell, home de ciència al cap i a la fi, resta ancorat en la preocupació positivista de *presentar els fets tal com apareixen*, sense que l'interessi gaire el seu perquè, ja que això l'obligaria a passar a una posició interpretativa a la qual renuncia entrar. Aplec de dades, doncs, acabat amb la moralitat de

grandeses i misèries intrínseques de la condició humana i la continuada contradicció entre les creences i els fets de les persones.

A desgrat del subjectivisme en la tria i selecció de les dades publicades, que deixa de banda totalment l'aspecte econòmic i l'apropiació de l'excedent del treball pagès, bàsic per permetre portar als senyors monjos la vida que portaven, cal agrair la publicació ordenada de les anotacions fetes en llargues jornades de lectura i recerca, que divulguen nous materials per a una futura història del monestir. Tot i que el mateix autor digui que no cal llegir tot el llibre i recomani aquells capítols que considera més interessants, la inclusió dispersa d'algunes xafarderies el doten d'un punt de morbositat que inciten a la lectura completa.

DOMÈNEC MIQUEL

UNA VISITA A L'ESGLÉSIA DEL MONESTIR

VIVÓ I GILI, Pere (exrector)

L'església del Monestir de Sant Cugat

Barcelona, desembre de 2007

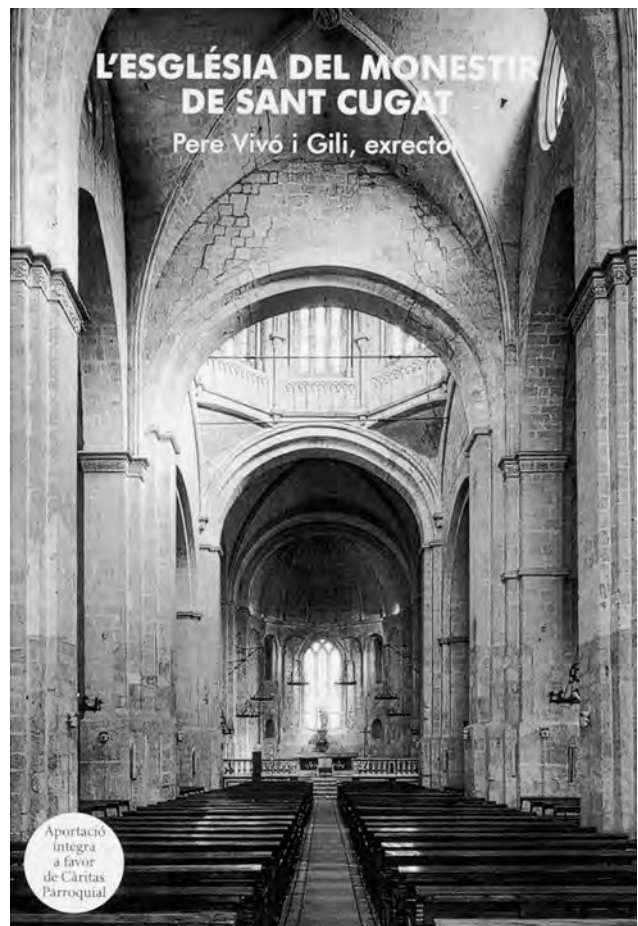
Editorial Mediterrània

Fotografies cedides per Mané Espinosa, Gaspar San José i arxiu parroquial de Sant Cugat

Mides: 24 x 16 cm, 40 pàg.

Pere Vivó i Gili, exrector de la parròquia de Sant Pere d'Octavià, que des de fa més de 150 anys ocupa el temple de l'antic monestir de Sant Cugat, ens presenta un passeig pels elements patrimonials més rellevants d'aquest conjunt eclesiàstic. Alguns d'ells ja els havia tractat anteriorment en la publicació dels seus múltiples fascicles i també en la seva obra històrica.

En format d'opuscle, manejable i pràctic, L'església del monestir de Sant Cugat es presenta talment com un itinerari o recorregut pels punts de pas més destacables, amb la intenció de facilitar eines de lectura clares i útils per al visitant. Un plànol de la planta del temple convenientment numerat en relació amb el text que acompanya ens aporta una visió esquemàtica de l'edifici, la qual cosa dóna una bona pauta de visita per a qui el transiti. Recull, fins i tot, les darreres reubicacions de quadres i retaules a les diferents parets. Els beneficis obtinguts en la venda

de la publicació estan destinats íntegrament a Càrites parroquial.

El trajecte que s'ha de seguir pren com a punt de partida els exteriors del conjunt monàstic (des de la plaça d'Octavià fins a la llotgeta o pati de l'església) per tal d'anar-nos endinsant en l'espai eclesiàstic pròpiament dit. La descoberta que va efectuant el visitant no oblida cap dels racons més emblemàtics, i arriba fins i tot allà on difícilment tindrà accés. Un exemple clar del patrimoni ocult descrit per Vivó és la sagristia, habitualment closa.

Aquest itinerari en format de petit llibre contextualitza les peces o els elements patrimonials mitjançant dades històriques rellevants, potser massa genèriques en molts casos, mentre que en d'altres resulten de difícil comprensió si no es coneix la història del cenobi i les seves diferents parts. També es recolza en anècdotes o fets curiosos que aporten una nova dimensió a la descripció. Així, es realitza una ràpida panoràmica pels fets més destacables que s'hi han esdevingut des de temps medievals fins arribar a la contemporaneïtat, amb les Corts republicanes celebrades a la nau central de l'església, ara fa uns setanta-cinc anys. Seguint amb el seu estil habitual, l'autor cau en la

temptació d'afegir-hi alguns comentaris personals essencialment destinats a qui conegui la seva trajectòria. En idèntic sentit es fan algunes interrogacions, com volent que el lector participi dels seus dubtes i neguits. Aquest passeig per l'interior ens permetrà saber una mica més sobre l'antic cor, les làpides abacials, el cimbori i les naus laterals, entre d'altres.

Una aportació que no podem pas menystenir és la de les fotografies que il·lustren les pàgines del llibret, moltes d'elles extretes de l'arxiu parroquial, fins i tot amb ell mateix de protagonista. Com a contrapunt, l'estil gramatical de l'obra resulta una mica auster, amb una absència notable de temps verbals i de connectors, amb la qual cosa el discurs pot fer-se a voltes poc didàctic i un xic distant. No obstant això, l'obra de Vivó i Gili es presenta com una bona oportunitat per tal d'entendre l'església del nostre monestir des de la perspectiva inestimable d'un coneixedor directe d'allò que se'ns explica.

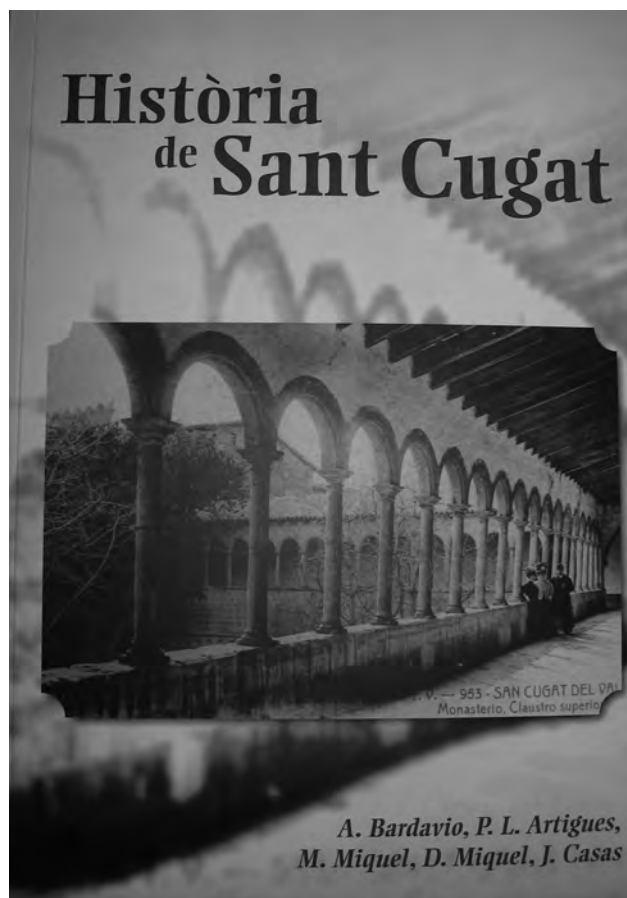
HELENA MINUESA

CONÈIXER EL PASSAT LOCAL

BARDAVIO A.; ARTIGUES, P. L.; MIQUEL, M.;
MIQUEL, D.; CASAS, J.
Història de Sant Cugat
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès /
Museu de Sant Cugat / Cossetània Edicions
Desembre de 2006
24 x 17, 288 pàg.

"Bona part d'allò que som no és tant conseqüència de grans esdeveniments sinó d'una història més 'petita', més propera i col·lectiva dels treballs, de les relacions socials i creences de la nostra vida quotidiana. Tot això defineix la nostra herència històrica i la nostra identitat col·lectiva en el present". Aquest fragment, extret de la introducció del llibre *Història de Sant Cugat*, defineix en gran mesura la voluntat d'aquesta publicació tant pel que fa referència a l'àmbit local dels estudis recopilats, com a la voluntat divulgativa de l'obra.

L'aparició del llibre *Història de Sant Cugat* cal emmarcar-la dins dels actes de commemoració que, amb el nom *D'Octavianum a Sant Cugat. Any de la Vila*, es van portar a terme entre el mes de març de 2006 i el mes d'abril de 2007. La presentació del llibre

va tenir lloc el dijous 8 de febrer de 2007 a la Sala Capítular del Claustre del Monestir. Hauria estat més correcte posar el nom complet de l'ara ciutat, *Sant Cugat del Vallès*, més si es té en compte que existeix un *Sant Cugat Sesgarrigues* a la comarca del Penedès.

L'obra ha estat escrita per cinc historiadors que proposen un recorregut cronològic per la història del municipi des de la prehistòria fins als nostres dies. De fet, els capítols del llibre es corresponen amb les cinc grans etapes de la història:

- "Els primers pobladors. La prehistòria", Antoni Bardavio.
- "Un racó de l'Imperi romà. L'antiguitat", Pere Lluís Artigues.
- "A l'ombra del monestir. Sant Cugat en època medieval", Marina Miquel.
- "El lent camí cap a les llibertats. L'època moderna", Domènec Miquel.
- "De vila rural a ciutat de serveis. Segles XIX i XX", Jordi Casas.

Història de Sant Cugat es planteja com un recull dels esdeveniments d'aquesta població, on es pretenen sintetitzar els darrers estudis, fruit de diversos treballs arqueològics i historiogràfics que s'han

desenvolupat en els darrers anys i que han tingut tot sovint ressò en aquesta mateixa revista.

Un dels objectius que es pretenien amb la seva publicació era el d'apropar la història de Sant Cugat a la població actual de la ciutat, tot tenint en compte el seu creixement recent, i amb voluntat de ser eina d'integració dels nouvinguts i nouvingudes. Per tant, presenta en la seva concepció i redacció una clara vocació divulgativa, allunyada d'un altre tipus d'apropament històric més especialitzat que l'hagués condemnat a ser accessible exclusivament a un grup de públic minoritari. Això va comportar un necessari ajustament tant en el nivell lingüístic de redacció, com en el disseny del discurs expositiu farcit d'imatges de gran qualitat (fotografies, esquemes, gràfics i plànols) que faciliten la seva aprehensió. Així mateix, al final de cadascun dels capítols es pot trobar una àmplia bibliografia que pot servir per a l'aprofundiment en cadascuna de les etapes explicades per a totes aquelles persones a qui aquest nivell d'apropament els resulti insuficient. Al final del llibre trobem un glossari que facilita la comprensió d'aquell vocabulari històric irrenunciable per a una correcta aproximació històrica, però d'obligada explicació per a aquell públic no necessàriament habituat al vocabulari específic de la historiografia i l'arqueologia.

Tal com deia, és especialment rellevant l'aportació de fonts iconogràfiques en aquesta obra. La varietat, riquesa i qualitat en l'edició converteixen aquest llibre en una valuosa obra amb què comptar a les biblioteques de les cases santcugatencs.

Cal esmentar que la publicació d'aquest llibre d'història va tenir també com a conseqüència un cicle de cinc conferències que, amb el títol "La Història de Sant Cugat", va portar-se a terme al Museu de Sant Cugat entre el 3 de maig i el 7 de juny de 2007, on cadascun dels autors van presentar els trets més destacats del capítol que havien escrit.

D'aquesta manera podem concloure, com així ho fa també la introducció d'Antoni Bardavio al llibre, que "considerem el patrimoni com una part de la identitat pròpia, de forma que la pèrdua d'aquesta herència comportaria un empobriment no només del sentiment de comunitat, d'identitat col·lectiva i social, sinó també del d'identitat individual. Una correcta relació entre patrimoni i societat contribueix, sens dubte, a la millora de la qualitat de vida de la població". Dono fe que el resultat final obtingut amb aquest treball pot aportar un important gra de sorra a l'enriquiment personal i col·lectiu dels santcugatencs i santcugatencs d'avui.

PALOMA GONZÁLEZ MARCÉN

TOT PASSEJANT PER SANT CUGAT

ESCURA I DALMAU, Xavier (textos) i ESPINOSA, Mané (fotografies)

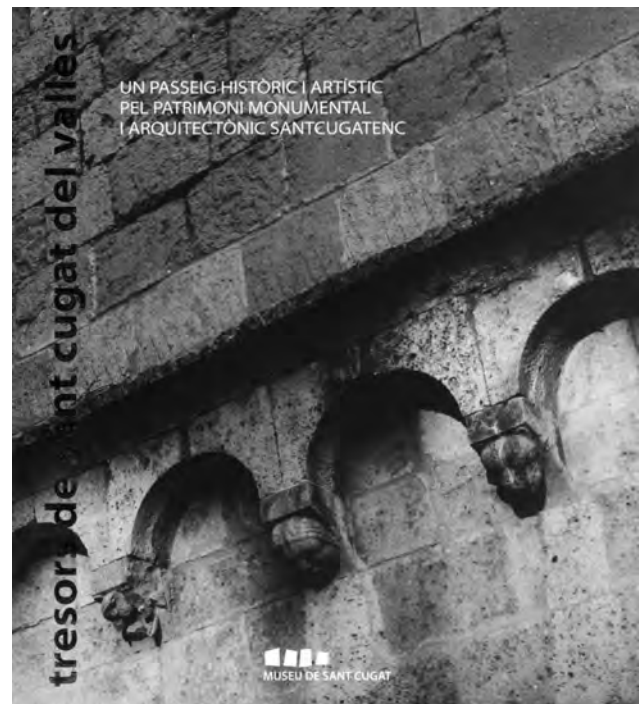
Tresors de Sant Cugat del Vallès. Un passeig històric i artístic pel patrimoni monumental i arquitectònic santcugatenc

Direcció i coordinació: Museu de Sant Cugat

Edició: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Sant Cugat del Vallès, març de 2007

Mides: 28 x 25 cm. 131 pàg.

La història de Sant Cugat és llarga. Malgrat que la coneixem de manera fragmentària, hi ha alguns elements testimonials que ara destaquen per damunt d'altres a causa de motius diversos, com poden ser la seva antiguitat, l'arquitectura, un ús especial o un conjunt d'aspectes (característiques) que confereixen a cadascun d'aquests monuments un interès rellevant i un caire identificador amb el municipi al qual pertanyen. Això és el que es pot veure a través de tot aquest llibre, on es fa un recorregut per diferents elements arquitectònics de destacat interès de la història de Sant Cugat. Al cap i a la fi són les senyes identitàries més remarcables d'un poble que ha evolucionat al llarg de la seva existència, des de la prehistòria fins avui, adaptant-se a les necessitats i convencions dels homes de cada moment. Aquesta transformació continuada que es plasma gràficament en l'arquitectura és també un reflex de les diferents formes de vida de les persones que un dia van habitar aquesta terra i que els que avui hi habiten, treballen o simplement visiten, poden descobrir a través del llibre.

L'obra està dividida en vuit capítols, més una introducció on s'enuncien alguns dels elements més antics del terme. El primer tracta del monestir, el gran protagonista per la seva condició de senyor jurisdiccional. A continuació es fa un repàs a la vila medieval i moderna, així com a la seva part rural amb la presència de la Torre Negra i antigues parròquies i capelles. El capítol «Del mas a la masia» s'ocupa d'algunes mostres del poblament dispers. Desapareguda l'explotació agrària, resten els antics habitatges pagesos que ara reclamen nous usos. La contemporaneïtat s'aborda en tres capítols: les expansions urbanes del segle XIX, l'impacte dels estiuers i l'activitat econòmica i social. Els dos darrers apartats estan dedicats a allò que eufemísticament s'anomena els «districtes», sense que apareguin els barris de recent creació, i als inicis del segle XXI, incidint essencialment en els edificis d'ús públic.

Com no podia ser altrament, es destaca amb un èmfasi especial l'emblemàtic Monestir de Sant Cugat, d'estrets lligams amb els comtes i gran paper feudal en terres de frontera. Possiblement l'interès a descriure i ressaltar els valors artístics de les diferents parts ha fet menystenir el seu rol com a promotor de la vila, de la qual era el senyor eminent. La narració historicista clou amb un apartat dedicat a l'abandonament i espoli en el segle XIX i les posteriors restauracions com a monument. També té en compte els altres elements medievals de la població: l'Aqüeducte de Can Vernet, que portava l'aigua als monjos; la Torre Negra, seu de la quadra de Vilanova, la correctíssima conservació de la qual —deguda a mans privades—, contrasta vivament amb la fotografia de l'estintolament barroer i insuficient del castell de Canals, de propietat municipal.

En cap moment la intencionalitat dels promotors de l'obra ha volgut ser la publicació del catàleg de patrimoni arquitectònic de la ciutat, malgrat que la pràctica totalitat dels elements que s'hi presentin en formin part. No hi ha, doncs, cap afany d'exhaustivitat. Un darrer capítol projecta la ciutat vers el futur amb alguns edificis públics com el Teatre Auditori, l'Escola Municipal de Música Victòria dels Àngels, l'Arxiu Nacional de Catalunya o el nou Ajuntament, que, ja en aquests moments, són bones mostres de l'arquitectura contemporània.

El llibre ens acosta en un bonic passeig per diversos indrets de Sant Cugat d'un encant especial, barrejant història amb arquitectura. Es tracta d'un recull de llocs il·lustrats alguns d'ells amb fotografies d'una bellesa enigmàtica i d'altres

fixant-se en detalls que no sempre són percebuts pel caminant que mira i moltes vegades copsa una bellesa global, però no aquelles petites parts que només es coneixen després d'una observació calmada. L'artista ens ofereix la seva visió particular de racons meravellosos que d'una altra manera no s'apreciarrien i es perdrien. Per això els plasma en una imatge, recollint en una fracció de segons part de la seva història i del seu present. Les il·lustracions van acompanyades d'un text explicatiu de cada monument, on es fa una situació global de cadascun dins la història de Sant Cugat o del territori, es complementen perfectament amb les imatges i donen com a resultat un llibre de "tresors" i alhora una guia per a l'espectador que busca aquells indrets especials del municipi que no es poden passar per alt. Tant amb les il·lustracions com amb les explicacions, el llibre és una invitació a passejar per Sant Cugat descobrint aquells racons d'història que ens traslladen a altres èpoques i que ens permeten imaginar o intentar discernir com serien aquells espais temps enrere quan la vida d'aquesta vila era diferent.

JUDIT VICO I CORTÈS

VISIONS URBANES

IMMA PUEYO

Casa de Cultura de Sant Cugat del Vallès
Març-abril de 2007

Vivim tan immersos en la quotidianitat de l'entorn urbà que, ben sovint, esdevenim insensibles davant la seva bellesa, ja sigui entesa com el conjunt de l'aglomeració, ja en els detalls dels seus petits fragments. I fins i tot quan la persona, caminant per un carrer de la ciutat, sent dintre seu la sotragada de l'emoció estètica, aquesta és una impressió momentània i fugissera que la cinemàtica del recorregut s'encarrega de substituir ràpidament per altres de noves i difuminar-la dins el cúmul de sensacions rebudes. Tanmateix, però, es va formant un pòsit de petites percepcions en indrets amagats de la memòria, dins el qual les imatges interactuen inconscientment barrejant i potenciant aquelles minúcies que més ens han sobtat, creant a partir d'elles noves aparences que pertanyen al discerniment íntim de la realitat, sense que hagin de ser un calc exacte de la corresponent exterioritat física. És en aquesta deu pregona i estrictament personal on l'artista poua les seves

visions estètiques, que després la tècnica pictòrica ajuda a plasmar i concretar en l'artifici d'una representació permanent. No es tracta, doncs, de documentar enumerativament totes i cada una de les parts que conformen la materialitat ciutadana, que per a això ja existeixen altres tecnologies, sinó molt més d'expressar allò que colpeix el sentiment recòndit i manifestar-ho als altres, cercant l'equilibri difícil entre el gaudi visual i el suggeriment que convida a la reflexió.

L'exposició que presenta Imma Pueyo està vinculada entranyablement als paisatges de les seves vivències immediates, que sintetitza i conceptualitza per avançar vers especulacions de caire genèric, transformant la petita anècdota local en un pretext per mostrar la seva implicació i pertinença a un fenomen molt més global. Si algunes obres encara contenen referents específics identificables per l'espectador que els comparteix, és únicament per cercar unes complicitats comunes, facilitant la comprensió del rerefons de les subjacents intencionalitats intel·lectuals, insinuades en les formes i els colors. Així, en la primera part de l'exhibició, les obres encara evidencien el seu arrelament circumscrit a la localitat de residència, Sant Cugat, unes molt clarament, pel que representen d'espais fonamentals com ara la plaça d'Octavià, sempre vista des d'un punt de vista inusual –el terrat superior del campanar del monestir–, i d'altres amb ajuda, com l'inventari del veïnat de l'estudi, on edificis i vials tenen integrats rètols sobreimpresos (Sabadell, Sant Domènec, Can Mates, etc.) per evitar qualsevol confusió al públic poc avesat a les vistes des de l'alçada. És justament l'elevació de la talaia de

l'estudi, que domina les teulades circumdants, la que li proporciona insòlites mirades a xemeneies i parets mitgeres que utilitzarà com a bambolines acotadores d'un teatral teló de fons en el qual la ciutat es prolonga nebulosament fins a l'horitzó. I són les baranes de ferro d'aquesta terrassa les que, per elles mateixes o com a ombra projectada, ajuden a crear una ambigüitat entre l'espectador i el pla del quadre.

La preocupació per la desmesura del poble esdevingut ciutat es palesa més clarament en l'obra que presenta en primer pla l'àgora primordial santcugatena, rere la qual les edificacions es multipliquen incommensurables, ocupant tot l'espai de la tela, esdevenint, alhora, alambinada crítica i metàfora de l'angoixa que provoca aquest continuat creixement urbanístic, massa ràpid per ser assimilat, i la sensació de sentir-se foraster en paisatges identitaris propis.

En la segona part, el pòsit de la contemplació anterior l'estimula per saltar al món de les nocions pures, on els contorns i les disposicions no responen a objectivitats presencials, sinó simplement a models imaginaris que demostren el fort contingut mental que hi ha en cada una d'elles. Ja no estem davant d'un carrer, ni d'un poble concret, sinó enfront d'una agregació d'elements que, sumats, ens proporcionen la noció subjectiva de l'autora, la traducció del seu pensament en imatges plàstiques de gran bellesa formal. Aquest joc també incorpora l'inevitable pas del temps. Els celatges ja no són una unitat, sinó que resten dividits violentament per un raig de llum blanca o una subtil columna de fum o fins i tot es fragmenten en parts que suggereixen la diferent intensitat i coloració lumínica segons l'hora del dia. La síntesi conceptual es fa més intensa, refinada i poètica en els dos paisatges de la Cerdanya, que, més enllà del gaudi estètic, exigeixen un major esforç de comprensió de l'observador.

El catàleg compta amb una introducció de l'estudiós i crític Arnau Puig, que sintetitza l'exposició en la frase "Construir des de la mirada" i on destaca que la realitat de l'artista no és l'atmosfèrica, sinó aquella que surt de l'enginy i permet que la ficció creada arribi a ser més interessant. Cal remarcar la simplicitat i elegància del muntatge de la sala, realitzada per Gestió Cultural, SA. Una forçada perspectiva pintada a la moqueta del sòl creava la il·lusió òptica d'un desnivell en rampa, que convergia en l'obra de majors dimensions, protegida, com no, per una barana.

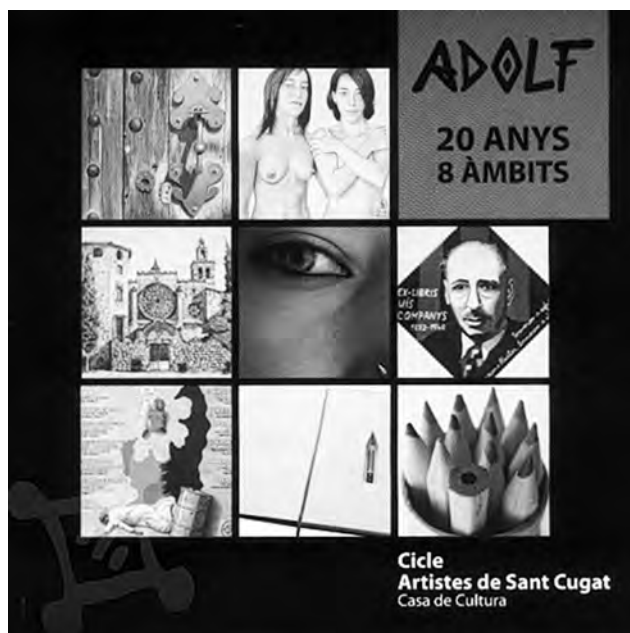
PERE GIBERT I CARRERES

RETRATS, NUS, FAÇANES I ALTRES COSES

ADOLF, 20 ANYS 8 ÀMBITS

Sala d'Exposicions Municipal
Casa de Cultura de Sant Cugat

Del 12 de setembre al 28 d'octubre de 2007

ADOLF, nom artístic d'Adolf Priante Vidal (Barcelona, 1965) és, sens dubte, un dels artistes més polifacètics del territori santcugatenc i possiblement la figura que més s'inspira i reconstrueix les seqüències procedimentals, tècniques i formals que han marcat les tendències realistes des dels seus inicis clàssics fins a la nostra època. El 1984 s'instal·la a Valldoreix i poc temps després comença a fer retrats per encàrrec, feina que continua actualment i que va ser presentada, juntament amb tot un repertori d'obres variades, en l'exposició del cicle Artistes de Sant Cugat. A banda del dibuix, el seu interès artístic incideix en altres àmbits com són la pintura, la fotografia digital, el gravat. Els elements tècnics utilitzats s'entrecreuen i tant pot aplicar-los en l'elaboració d'exlibris, en il·lustracions per a revistes i publicacions, en llibres d'artista, com en la manipulació d'objectes en forma de poema visual. El punt de partida en la realització de les obres és la imatge fotogràfica generalment executada per l'autor mateix, en ocasions aliena, que pot ser reconstruïda o manipulada segons convingui per configurar de nou una composició tot emprant diferents tècniques. El muntatge de l'exposició, similar a la seva pàgina web, però aquesta vegada en tres dimensions, consistia a dividir la sala en compartiments on tenien cabuda, en cadascun d'ells, les diferents propostes plàstiques agrupades temàticament.

El retrat fet amb llapis i les seqüències fotogràfiques de la figura femenina són els escenaris procedimentals més destacables en què actua l'artista, els límits dels quals s'imposa voluntàriament defugint qualsevol intent per captar la psicologia del personatge i particularment absorbt en la representació detallada, minuciosa i convencional dels aspectes físics de la retratada. Gestos aturats, postures mirant la càmera, enquadraments fotogràfics de mig o tres quarts del cos —rarament surten els peus de les figures—, ombres molt tènues són les maneres formals per traduir a la plana superfície del suport els estímuls del món exterior. El retrat dibuixat i la fotografia s'entrellacen en l'activitat artística. L'objectiu de l'Adolf és que el dibuix sigui exactament igual que el model fotogràfic, deixant de banda construccions imaginàries, recreant-se en la morositat artesana del traç. La forma expressa el combat entre els al·licients estètics de l'aprenentatge acadèmic, entre la reproducció ortodoxa dels temes, i el present, fent ús dels mitjans tecnològics a l'abast com són la fotografia digital i el disseny per ordinador.

En el dibuix a llapis de l'actriu *Elizabeth Taylor* es manifesta el fervor cinèfil de l'artista reproduint la icona de la bellesa cinematogràfica per excel·lència, triada en una imatge que la representa amb la seva mirada sensual i el seu bust exuberant. L'erotisme de l'actriu s'insinua sota els plecs de la roba que l'acarona, tal com els draps molls sobre les venus de l'estatuària clàssica. Adolf ha reproduït altres rostres de figures del cinema (Marilyn Monroe, Paul Newman), bons exemples de bel·leses referents, que han estat publicades en alguna revista especialitzada en el tema. També podíem veure en aquesta exposició una part dels abundants retrats de noies nues dibuixades, pintades o fotografiades. Però el nu de les joves *Les bessones Viñas*, que es mostren desinhibides enfront de l'espectador, o les seqüències fotogràfiques del projecte engegat el 2004 *Joves, pírcings i tatuatges*, són atractius? Segurament ho són per a les persones retratades, però estèticament no aporten novetats a la sensibilitat contemporània, ni inventen postures que no hagin estat resoltes anteriorment. En tot cas, posen en evidència que, per sortir a la foto nua, no cal ser famosa. Les joves sotmeses al flaix de la càmera són dones de cossos magnífics, estilitzades, primes, que se situen davant de l'objectiu seguint les tendències de les revistes d'actualitat, de moda, i el *déjà vu* s'imposa en la seriació. Pot semblar-nos que el fotògraf individualitza cada figura entre els llistons del marc posant-li nom i cognom, però, un cop vista, s'integra dins el conjunt codificat de l'etapa juvenil. És possible que sigui això el que ens vol transmetre l'autor? De fet, la utilització del procediment seqüencial, les imatges de la mateixa noia que se succeeixen en un ordre definit per l'artista com, per exemple, en l'obra *Pentàgon* evi-

dència el gust personal per la identitat i la reiteració de les figures que, en certs aspectes, l'apropa als procediments del moviment *pop art*. La mateixa fórmula l'aplica en el disseny del seu propi exlibris, on es pot veure la repetició en tres nivells del retrat fotogràfic d'una noia nua fins a mitja cuixa que realitza gestos diferents amb les mans. De fet, són les actituds de les mans les que semblen suggerir unes afinitats amb els aspectes estilístics de les afrodites gregues, de les venus de Tizià, de la imatge *Pudicity* d'Arikha, tapant-se el sexe amb pudor, però destacant l'erotisme del rostre i alçant-se els pits amb decisió. El disseny fet a l'ordinador fracciona la visió del cos, per la qual cosa hom pensa que l'autor s'identifica plenament amb una dona sensual i eròtica i no pretén ajustar-se a la bellesa universal segons uns canons d'equilibri, unes proporcions i en harmonia amb la totalitat del cos.

Malgrat tot, quan l'artista s'allibera de la pressió econòmica i dels lligams de l'encàrrec, projecta sobre el paper una tècnica depurada i una sensibilitat contemporània. En l'obra a llapis *Pinzells i pot per netejar-los, sota la llum d'un eclipsi de sol parcial*, un títol massa llarg per a una composició sòbria, elegant i esplèndida en tonalitats grises, aconsegueix originalitat i vivacitat plàstica. En pintura ofereix detalls precisos de portes i enquadraments de façanes: *Forn del Teatre. Buscant el berenar o Soho Lighting*, perseguint la màxima precisió hiperrealista a l'estil de Roca D. Costa, però afegint-li aspectes anecdòtics en la descripció i amb una certa dosi de nostàlgia.

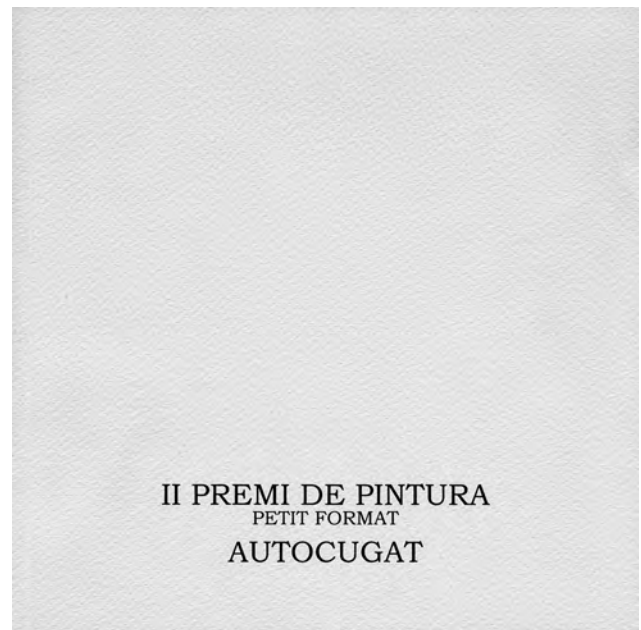
Aquesta exposició del cicle Artistes de Sant Cugat va sorprendre tothom pel seu caràcter retrospectiu. L'obra que va mostrar l'Adolf era un recull de peces conegudes i presentades en altres espais expositius amb anterioritat. El catàleg, editat per a l'ocasió, mantenia la forma tipificada del cicle d'Artistes però li mancava l'opinió objectiva d'un crític en la presentació, que va ser substituïda per la narració enumerativa del treball escrita per l'artista mateix. N'esperem nous projectes en la propera exposició.

IMMA PUEYO

II PREMI DE PINTURA AUTOCUGAT

Col·lectiva
Sala capitular del Monestir
Maig 2007

Per segon any consecutiu s'ha convocat, el maig del 2007, el Premi de Pintura de Petit Format "Autocugat", que s'atorga gràcies als bons propòsits de Josep Maria Negre, patrocinador i l'ànima d'aquest concurs que vol ser un referent cultural en l'esfera pictòrica local. Va dirigit bàsicament a afavorir les obres més petites, no inferiors a 24 x 19 cm i no superiors de 73 x 60 cm. El premi va adreçat als artistes d'arreu amb la condició que, segons consta en les bases, els participants hagin realitzat una exposició individual en una galeria d'art comercial o en un espai d'art, públic o privat, reconegut com a tal. Aquesta normativa del premi exclou els artistes que per motius econòmics o raons personals mostren la seva obra en altres espais públics o privats (bars, restaurants, clubs, entitats) i distingeix el treball dels professionals que se supediten als circuits mercantils i específics en la comercialització i l'exhibició de peces d'art. La selecció es fa en dues fases: en la primera es trien els participants un cop han presentat la documentació pertinent: biografia, currículum artístic, fotografies d'obres i la que l'autor presentarà a concurs. Un cop escollits els concursants, es porta l'obra a la Casa de Cultura i posteriorment s'exposa a la Sala Capitular del claustre del monestir. En aquesta edició van seleccionar-ne 27 obres de les quals 17 eren d'homes i 10 de dones. El jurat estava format per Àngels Solé, regidora de Cultura; Josep M. Negre, per Autocugat; el crític d'art Josep M. Cadena; el galerista Raimon Maragall; l'artista i crític Claudi Puchades; Raimon Sunyer, guanyador de la darrera i primera edició del premi, i el pintor Lluís Ribas, que actuava com a comissari de l'activitat.

El primer premi va ser atorgat a l'acrílic *Transparència*, d'Andreu Martró (Sant Quintí de Mediona, Alt Penedès, 1941), pintor amb un extens currículum professional que va ser professor de l'especialitat de procediments pictòrics i tècniques murals a l'Escola d'Art i Disseny "Llotja" fins a l'any 2002. L'obra presenta el rostre simètric d'una dona jove. Els ulls, el nas i la boca estan perfectament descrits per un traç segur, la mirada profunda es dirigeix a l'espectador, somrient-nos dolçament. L'exercici figuratiu és fidel al llenguatge del pintor que, des dels seus inicis, continua amb una estètica visual determinada per les formes descriptives, un procediment de creació mecànic, hàbil i peculiar, amb l'aerògraf i un cromatisme suau. L'orientació clarament figurativa i postimpressionista d'aquest artista fa pensar en la permanència actual d'alguns vestigis d'un idealisme formalista i que la tria del jurat referma l'opció del model tradicional més que no pas les afinitats avantguardistes d'altres treballs no premiats.

Les obres destacades amb mencions d'honor van ser: la primera per a *Sense títol*, de Cristina Cabané (Sabadell, 1970), on presentava un grup de figures de raça negra en diferents actituds i accions que destaquen sobre un pla horitzontal texturat. La peça es pot emmarcar en el context del procés pictòric globalitzador, iniciat amb molta fortuna per l'artista Miquel Barceló. L'obra *Noia Hamer*, de Miquel Mas (Rubí, 1948), obté la segona menció. Aquesta obra, realitzada amb llapis, malgrat que el premi especifica que va dedicat a la pintura, reproduceix amb exactitud tonal la fotografia del rostre d'una jove de raça negra i de tots els complements que l'adornen. Tan sols un apropament a l'obra ens pot fer captar el subtil traçat del llapis i convèncer-nos que realment no és una fotografia. La tercera menció és per a *El baño de Elena*, de l'artista Francisco Carrillo (Jaén). Els espectadors van poder admirar el cos proporcionat d'una noia nua, jacent amb indolència després del bany. El dibuix defineix l'anatomia i el color descriu la carnalitat de la figura que destaca sobre un pla profund. És aquí on l'autor es permet uns plantejaments pictòrics més complexos entre el fons, modulats per la gamma de verds i blaus amb efectes de textura que contrasta harmònicament amb la figura femenina. La quarta menció és per a *CD*, un oli sobre fusta de Jaume Roura. L'obra és la més compromesa amb el temps actual ja que presenta un conjunt d'objectes que transmeten propietats formals i percepció del volum. El tema evoca el gènere de la tradicional natura morta però realitzat amb sensibilitat contemporània. La cinquena menció és per a *Efervescència*, de Cristina Sampere (Barcelona, 1963). Presenta una composició dual de l'espai sobre el

qual mostra amb gran verisme una cullera i un got ple d'aigua dins del qual hi ha una pastilla efervescent en acció. Petits punts clars esquitxen el fons negre i la taula groga i s'escampen com bombolles per tota la superfície del quadre.

Varen ser seleccionades un bon nombre d'obres d'artistes locals que feien palès el ventall de tendències i opcions pictòriques que destaquen a la ciutat. La façana del *Forn des teatre, buscant el berenar*, del pintor realista Adolf; *Canal*, de Marta Ballvé; *Caminant, si és que hi ha camí, cal construir...*, de Tatiana Blaqué; *Barana d'un parc*, de Maria Fabre; *Peça per la pau*, de Gemma Molera, totes elles dins un marc més conceptual i imaginatiu; *Maternitat*, obra figurativa de Paco Minuesa, i *XYZ / 61*, de l'informalista declarat Joaquim Viñolas.

Altres obres escollides varen ser la *Sèrie Ullar*, de Ximo Amigó; *Shilling*, de Clara Baylina; *Sense títol*, de Dàmaris Ceres; *La poma*, de Joan R. Espatx; *Agua del mar X*, de Rinat Etshak; *Dama veneciana*, de Joaquim Hidalgo; *Pink. Be my doll*, de Chiara Lera; *Cebra*, de Zvonimir Puttiza-Matich; *Just abans dels boscos*, de Marc Rabal; *Quadern de viatge: Nocturn al sostre del món*, de Rafael Romero; *Sense títol*, de Vicente Rubio-Pity; *El castell*, de Sergio Ugartondo; *Sota mar*, d'Anna Valls; *Sense títol*, de Xevi Vilaró.

Si exceptuem tres pintures clarament abstractes, les obres d'aquesta convocatòria es caracteritzen per alguns trets comuns que fonen la tradició realista europea i nord-americana amb propostes del realisme més conceptual, reduccionisme formal i maneres de fer més orientals. Més de la meitat (14) representen temes on una part o la totalitat de la figura humana té un protagonisme essencial. Majoritàriament són dones, contemplades de prop, a soles en l'espai circumdant o en actituds relaxades que denoten l'estímul de l'artista per la condició femenina, però evitant introduir-se en la problemàtica de gènere. Molts artistes (15) fan servir la tècnica mixta utilitzant, a banda del material comú com l'oli o l'acrílic, sorres, collage, ceres, estucat, metacrilat, que fan possibles les textures o acreixen els efectes plàstics de l'obra.

La notable participació en aquesta segona convocatòria pictòrica de dimensions reduïdes demostra l'àmplia professionalització del sector de l'art i el suport a una iniciativa privada que cal lloar. Tan sols cal esperar que la tendència marcadament figurativa dels premiats s'eixampli a altres tipus de pintura.

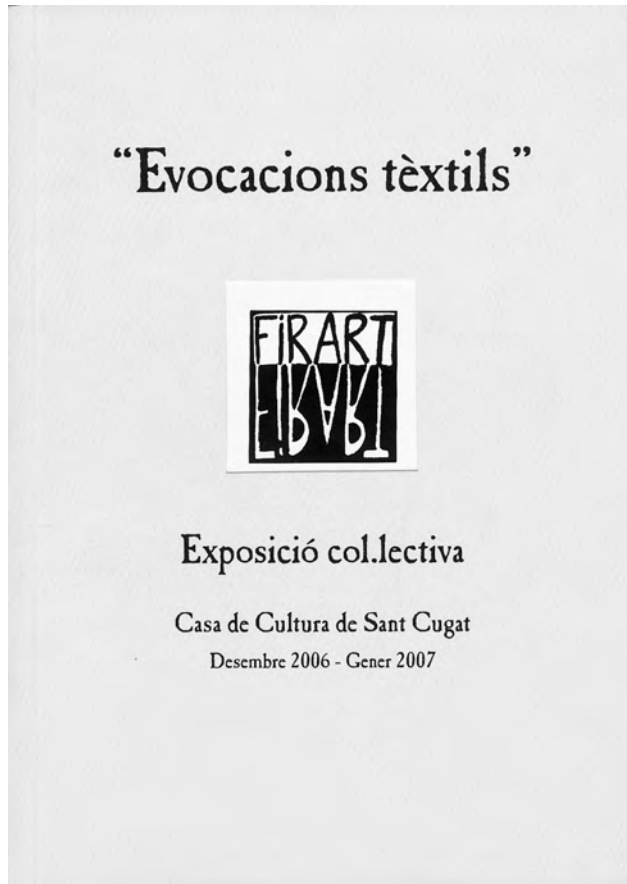
PRELUDI DE L'ANY DEL TAPÍS

FIRART: EXPOSICIÓ COL·LECTIVA

Evocacions tèxtils

Casa de Cultura

Desembre 2006 - gener 2007

Durant els mesos de desembre de 2006 i gener de 2007 es va presentar a la Casa de Cultura de Sant Cugat un projecte suggestiu amb el lema *Evocacions tèxtils*, que volia fer un homenatge tant a la que va ser fàbrica de tapissos i catifes Aymat, com als artistes i col·laboradors que hi van promoure, en la segona meitat del segle xx, uns canvis en els procediments, unes innovacions en l'ús del material tèxtil, alhora que incorporaven les fórmules estilístiques de l'època. L'exposició, inclosa en les celebracions de l'Any d'Octavianum a Sant Cugat, va ser pensada i organitzada per l'Associació d'artistes FIRART, que va comptar amb l'ajut en el muntatge de Gestió Cultural. Prèviament, l'Associació FIRART havia comunicat els objectius de la convocatòria i les bases de participació a tots els artistes. L'obra havia de ser inèdita, amb unes mides establertes de 100 x 81 x 3,5 cm per la tècnica de pintura i de 50 x 81 x 3,5 cm en cas de suport sobre paper. També es van aconsellar les mesures per a l'escultura a fi d'aconseguir finalment una presentació acu-

rada i una uniformitat visual en la instal·lació final. En total van participar-hi vint-i-un membres de l'entitat dels quals divuit van presentar obres sobre tela amb pigments i tècniques mixtes, dues escultures i un tapís.

L'artista que encapçalava el catàleg era Joan López, excel·lent dibuixant i antic treballador de la Casa Aymat on va realitzar molts projectes per a catifes. L'obra *In memoriam*, amb aquarel·la, mostrava un disseny clàssic d'una catifa que l'autor deixa sense acabar i que amb intenció pedagògica anava dirigida a l'espectador que podia observar el croquis inicial i també valorar les dificultats del treball minuciós. Fèlix Mestres, amb *Cartons*, va homenatjar Fèlix Mestres Borrell (1872-1933) col·locant sobre la tela dues reproduccions dels cartons originals dissenyats pel seu avi i realitzats el 1928 per Tomàs Aymat. M. Carmen López-Higueras va realitzar un paisatge que mostrava en primer terme la planta del Cotó incorporant aquest material sobre la tela i presentant l'obra com si fos un tapís. L'obra *Entrellaços I*, acrílic de Rafael Centelles, feia referència a la complexitat de les trames amb un seguit de corbes concèntriques superposades amb efectes cinètics. Imma Pueyo, amb *Teixint ciutat*, identificava les textures d'un tapís pintant una zona superior més abstracta amb domini del blanc i una d'inferior amb perfils urbans i tocs blavosos. L'escultora de la Floresta Núria Alsina va presentar una peça escultòrica, *Aymat, els orígens*, consistent en la reproducció d'un petit teler manual fet amb fang refractari, cordill, tela, sorra i ferro. L'obra a l'oli *Trama*, de Blanca Carnicero, basava l'evocació a utilitzar el teixit de l'arpillera com a base dels extensos camps de color com és usual en aquesta pintora. La francesa Claudia Salamonesco va posar el títol *Motif textile autour du puzzle en dissolution* a una obra abstracta amb formes geomètriques, tons neutres, aspecte de trencaclosques i desig de reconstrucció. Margarida Olivé ho tenia molt clar i *Sensacions d'un passat* era una obra que donava continuïtat al seu procés d'incorporar matèria tèxtil alhora que projectava les emocions i els records del temps passat en el cromatisme dels fils i cabdells. Cristina Segura dibuixa una noia rere el teler en *Escola catalana del tapís* i sobreposa a tota l'obra fils verticals per refermar el tema. Isabel Narbón va presentar en l'oli *Tapís*, sobre un fons abstracte, el dibuix d'un teler amb un tapís a mig fer. Adolf posa el títol *Tomàs Aymat* a la reproducció feta amb llapis i acrílic sobre tela, d'una fotografia en blanc i negre de l'Adolf Mas feta el 1928, en què destaca les mans d'aquest personatge en l'acció de teixir. Cèlia Conesa, amb l'obra *Somni*, tendeix a l'evocació romàntica i sentimental i somia que camina nua damunt catifes evanescents amb flors i els colors de la tardor. Mercè Graño pinta a

través d'una obertura circular, feta sobre la imatge d'un tapís, diverses façanes en disminució de la Casa Aymat. Carme Alonso porta des de Valldoreix *Recordant la Casa Aymat*, una peça tridimensional realitzada amb ceràmica i fils de llana de tons càlids. Emma Sabadell observa la matèria tèxtil i en l'acrílic *Caps deslligats* projecta unes sinuoses formes verticals que dansen definides i cromàticament sobre la superfície blanca. Miquel Pellicer en *L'artesà artista o l'artista artesà* evoca altres procediments tèxtils, més casolans, en col·locar sobre la tela un seguit de quadrats teixits amb el ganxet i una figura femenina rere els fils verticals d'un teler. Joan Marigot aposta per fórmules més festives en *Fragment històric sobre la Terra*, una espècie de tapís de macramé de color blanc d'on pengen serrells i plomalls de color taronja. Carme Castellsagués va presentar el tapís *Maternitat* fet amb la tècnica «alt llis» que va aprendre amb l'artista Paco Minuesa a l'Escola Municipal d'Art. L'obra manifesta les possibilitats del material

tèxtil i va a la recerca del ritme cromàtic i l'harmonia tonal. Veli Dalmau no posa títol a l'obra confeccionada amb una part d'un camal de pantalon i dues butxaques de roba texana enganxats sobre la superfície de la tela. En l'obra abstracta *Peça* de Begoña Valcárcel, de caire minimalista, s'observava un rectangle negre sobre el fons vermell.

En conjunt s'evidenciava que l'interès dels artistes anava dirigit a incidir sobre els objectes que formen part dels procediments del teixit de catifes i tapissos com són, el disseny, la matèria, els fils, el teler, el tapís. El catàleg, editat per a l'ocasió, presentava la imatge de l'obra acompanyada d'un text explicatiu i raonat dels motius plàstics. En la majoria es recalcava la transcendència històrica de la que fou fàbrica de catifes i tapissos Casa Aymat i l'esforç tècnic i l'experiència dels treballadors.

IMMA PUEYO